

42
33.

EBRIETAS

Medicè considerata,

Quam

ADSPIRANTE DIVINI NUMINIS
GRATIA,

Et

JUSSU AMPLISS. SENATUS ACADEMIÆ
REGIOMONTANÆ,

Publicæ Disputationis loco

PRO LOCO

In Professione Medica obtinendo

EXTRAORDINARIO,

Eruditorum examini

exponet

P R Æ S E S

GEORGIUS Rast /

Med. Doct. & Prof. P.

RESPONDENTE

CUNRADO RODOLFO Herz /

Erfurto-Thyrigeta,

Ad diem ~~23. Aprilis~~ ~~Martii~~ M DC LXXXII.

In Auditorio Majori

Horis ante & pomeridianis.

REGIOMONTI,

Typis FRIDERICI REUSNERI, SER. ELECT.
BRAND. ET ACAD. TYPOGR. HÆREDUM.

75

interdicendis
adhuc egre-
VS Physiol.
itate, iniqui-
te multorum
tio, & inco-
adet: unde
ere, ad
Quæ

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO,
DOMINO
FRIDERICO
WILHELMO,
MARCHIONI BRANDENBURGICO,
S. R. I. ARCHICAMERARIO
ET PRINCIPI
ELECTORI,
PRUSSIAE, MAGDEBURGI, JULIAE,
CLIVIAE, MONTIUM, STETINI, POMERANORUM,
CASSUBIORUM, VANDALORUM, IN SILESIA
ITEM CROSNAE CARNOVIAEQ;
DUCI,
BURGGRABIO NORINBERGENSI,
PRINCIPI HALBERSTADII, MINDAE AC
CAMINI, COMITI MARCAE ET RAVENSBERGAE, DO-
MINDRAVENSTEINII NEC NON TERRARUM
LAUENBURG ET BUTO,
&c. &c. &c.
DOMINO SUO CLEMENTISSIMO,
PRINCIPI OPTIMO,
PATRIAE PATRI,
D. D. Consecrat
Serenitatis S.
Humillimus Cliens
GEORGIUS Rast / D.

I. N. J.

Uàm inæstimabile sit bonum jucunda sanitatis possessio, quoties apud animum meum reputo, non possum non satis admirari eos homines, justissimoqve illos prosequi odio, qui tantum abest, ut hoc singulari gratiâ à benignissimo Numine concessio sibi munere utantur rectè, idq; omni operâ, ut quidem debebant, factum tectum conservare annitantur, ut potius temerario impioqve ausu, in exitium datâ operâ ruant, sibiq; præmaturam accersere mortem non abhorreant. Agunt verò id præ cæteris illi Bacchi athleteæ, *qui non ut vivant, sed ut bibant, natos se existimant*, quemadmodum de Bonoso Imperatore Aurelianus dixisse *Flavius Vopiscus* memorat *cap. XIV. in Bonosum*; quidum non observant aureum illud *Celsi Lib. I. cap. 1. cavendum ne in secundâ valetudine adverse præsidia consumantur*, crebrâ quam sibi contrahunt Ebrietate (morbo heu! nimis noto & usitato, nostræ imprimis Genti familiari, quæ *Taciti* de Germanis commendatio est *lib. de Mor. Germ.*) faciunt, ut fiant tandem corpuscula nugatoria, imbecilla, fluida, minimâqve molitione perdenda, brutis animantibus hâc in parte posteriores & nequiores, cum illa vitent, quæ naturæ instinctu noxia sibi norunt, conf. *Plinius Natural. Hist. Lib. XVI. c. 13. & Lib. XXI. c. 21.* his autem dulce sit in præsentissimum exitium ruere, & præterea insanientium more de interitu sibi suo gratulari tragicis his Tragici verbis:

Parce venturis, tibi mors paramur,

Sis licet segnis, properamus ipsi.

Equidem votis expetendum esset omnibus, ut probè considerantes affectus hujus turpitudinem, & quæ importat in genus

A 2

humanum

humanam detrimenta cum omnes fugeremus *ὅμῶς αἰδῶο πύ-
λῃσι ut portas inferni*, sed optandum id forte magis, quàm spe-
randum his imprimis exulceratis adeo seculi, quod vivitur,
moribus, de quo annon intelligendum sit illud Senecæ *Lib. I.
de Benef. cap. 10. Habebitur aliquando Ebrietati honor, ut pluri-
mum meri cepisse, virtus erit, qui vult, iudicet.* Cum tamen
sæpè sæpius contingat, ut inviti ad largius bibendum quidam
eogantur, (Iurcones enim illos, quibus nihil prius nihil dulcius
est, *quàm certare mero, & cyathos versare capaces*, uti commi-
seratione non dignos, ita nec mereri Artis nostræ præsidia pu-
to) hi ne omni planè auxilio destituantur, nonnulla de Ebri-
etate, ejusdem præservatione & curatione contexere, operæ
pretium duxi. Malui verò de morbo hoc familiarissimo quid
conscribere, quàm disputare de Peste Atticâ, cujus olim Thucy-
dides meminit, vel de Scorpii ictu, S. Viti Choreâ, Beribery
morbo Indis Batavis frequenti, vel etiam Diabete rarissimo no-
bis affectu, ne similis viderer Græcis Rhetoribus, *qui quod ipsi
experti non sunt, ut habet Cicero Lib. II. de Oratoribus, id do-
cent ceteros.*

§. I. Audebo verò primum *ὀνομαστικῶν* ex autoritate *Ga-
leni II. de Different. Puls: cap. IV. & bigæ doctissimorum
virorum C. Hoffmanni Institut. M. Libr. III. cap. 2. ut & Rol-
fincI Meth. M. special. Comment: ὡς ἐν γένει. Lib. II. Sect. II. cap.
1. & 2. contra autoritatem Scribonii in Idea Med. nimis contra-
cta, aliorumq; non ignoti nominis, qui nominum explicatio-
nes à Medicinâ excludi debere contendunt.*

§. II. Sortitur nomen Ebrietas secundum *Valesc. à Ta-
ranta Lib. I. Philon. cap. 8. ab. ex idem hoc loco denotante*
quod extra, & bria mensuræ genere; quasi dica, *extra mensu-
ram, quod si enim, ut verba ejusdem Autoris sonant, in mensu-
râ moderatâ vinum quis sumeret, non haberet ebrietatem.*

Quam

Quam Etymologiam, præterquam quod in sic vocato Veteri
Vocabulario eam legerit M. Martini Lexic. Philolog. in voce
Ebrius, probare quoq; videtur P. Zachias *Quæst. Med. Legal. Lib.*
II. Tit. I Qu. XI. ubi insuper docet, quid propriè sit *bibere*
extra mensuram: scil: non si ultra trinam vicem quis bibat in
prandio aut cœnâ; nec si quis vinum aquâ non temperet; sed si
ex copia vini assumpti in ebrietatem quis labatur. Aliis nomi-
nibus dici suevit Vinolentia, Temulentia, Crapula: Græcis
Θινωσις, Μέθη, κραπίλη. Et Μέθη quidem juxta Athenæum
Deipnosophistarum Lib. II. c. 3. ἀπὸ μὲ post & θύειν sacrificare,
quod peractis tantum sacris bibere ad ebrietatem moris apud
Veteres fuerit: κραπίλη verò ἀπὸ τῆς κάρηνου caput & πάλιν ἐκ
concuti, secundum Galen. in *V. aphor. Comment. V*: secundum
alios verò ἀπὸ τῆς κραπίλειν à palpitando & buc illuc nutando,
donec in terram cadant: an verò ἀπὸ πάντων τῶν μέθῃ in omnem par-
tem, dextram, sinistram, proni, supini à vino? Tantum verò
eis τὸ ἐπίσω καὶ ἔπιλοι supini & in posteriora à vino ex hordeo con-
fecto, seu cervisiâ? ut apud Athenæum *Deipnos. X. XIII.* vult
Aristoteles in libro *περὶ μέθης* (qui temporis injuriâ ad manus
nostras non pervenit) an verò juxta *Fr. Bonamicum lib. III. de*
Alimento cap. XIX. præter Aristotelis mentem tantum proni
ex Cervisia? diligentior hujus observatio & experientia docere
poterunt. Conf. *Lev. Lemnius de Occ. Natura Mir. libr. II. c. 19.*
& *Meibomius* rem hanc fusius aliquanto diducens in doctissimo
Commentario de Cervisiis cap. V. Alia planè ab origine crapu-
lam deducit *Isidorus Originum Lib. XX. cap. 2.* quamvis meo
quidem judicio minus congruè, dum *crapulam* dici putat, quasi
crudam epulam, non enim Latio sed Græciæ vocem hanc na-
tales debere, vel ex iis quæ dicta modò sunt, satis patet. Esse
verò omnia illa nomina *Hippocrati & Galeno* ἰσοδυναμῶντα scripta
eorum legenti passim fiet obvia; Hippocratem & Galenum

secuti magno numero Medici, promiscuum quoque utriusque
vocis usum fecerunt. Nos tamen maluimus sequi ἀνεβειαν
Aristotelis, manifestam distinctionem Ebrietatem inter & cra-
pulam facientis III. Probl. 17. his verbis: *Est crapula fervor
quidam, & desinens inflammatio, quæ plus conflictat quam ebrie-
tas, quod mentem hæc quatit & alienat, crapula verò mente
sibi constante, dolorem admovet.* Conf. quæ ad hunc textum
egregia commentatur Septalius. Ab Aristotelis sententia non
recedit pro more suo Ammonius, licet paulò aliter differentiam
harum vocum exponat, Libro περὶ ὁμοίων καὶ Διαφορῶν λέξεων,
in voce κραπάλη, ubi hæc leguntur: *κραπάλη καὶ μέθη Διαφέ-
ρει. κραπάλη μὲν γὰρ ὅτιν ἢ χθροινὴ μέθη. μέθη δ' ἡ τῆς αὐτῆς ἡμέ-
ρας γυνωδρῆ ὄνωσις: Crapula & Ebrietas differunt: crapula enim
est Ebrietas besterna, uti ebrietas est temulentia, quæ hoc ipso fa-
cta est die.* Apud Athenæum discrimen hoc satis quoque elucet
in illis, quæ exstant *Deipnosoph. lib. X. cap. 7.* & sic habent:

Ante ebrietatem si crapula capitisque gravitas

Invaderet nos, nemo unquam

Vini plus sibi permetteret, quam quod satis est:

Nunc autem, quoniam ebrietatis pœnas non speramus

Accessuras, merum alacriter bibimus.

Tertullianus singulari nomine affectum hunc appellat *helu-
cum*; verba ejus Foësius *Oeconom. Hippocrat.* in voce κραπάλη
hæc legit: *Liberum eundem apud Ægyptios Osirim, Harpocrati-
on industria hederatum argumentatur, quod bedera natura sit
caput ab heluco defensare.*

§. III. Paucis his quoad nomen prælibatis, subjungen-
da nunc foret Ebrietatis definitio, in quâ proferendâ nonnulli
qui de hac materiâ quid consignarunt in ponendo genere di-
versi quandam sibi ipsis peperisse difficultatem videntur. Re-
perias enim qui affectum hunc ad delirium sine febre referant,
cujus

cujus opinionis *Seppertus* est *Pr. Med. lib. I. part. II. c. 6.* audias qui per passionem capitis, ut *Valescus à Taranta loco jam citato*; per affectionem cerebri, ut *Placotomus, Conclus. de Ebrietate*; per mentis perturbationem, ut *Ranzovius de Sanitat. tuend. cap. XLVII.* describant: legas, qui per obstructionem cerebri vasorumque ejus definiant, ut *Veickardus Tract. Pract. lib. I. p. m. 13,* invenias, qui ad symptoma depravatæ, & nonnunquam interceptæ etiam sensionis motionisque reducant. Nos verò quemlibet suo sensu abundare permittentes de Definitione Dialecticâ non multum altercabitur, certi, parum id ad benè medendum conferre sed methodum eam sequemur, quam *Aristotel. lib I. de part. animal. cap. 1.* his commendavit verbis: *πρῶτον τὰ φαινόμενα λεπτερον περιενασον γενεῶν, εἶτα τὰς αἰτίας ἰετων λευτερον;* *primum ea, quæ apparent, sumenda sunt in uno quoque genere, deinde cause eorum exponenda:* Ordinem igitur ab iis, quæ primum apparent, Signis nimirum, morboque per signa cognito in causas ejus inquiremus; his expeditis de Prognosi quantum instituti ratio exiget, erimus solliciti, tandem Præservationem atque Curationem adnectemus.

§. IV. Signa quibus Ebrietatem adesse colligimus tam manifesta sunt, ut illis enumerandis supersedere possemus, nisi contingeret aliquando & simulare multos morbum qui non adest, multos etiam dari, qui ut nullum non pene morbum contemnunt, ita licet benè poti, videri tamen ebrii etiam seriò nolunt. Quare (quod in omni curatione sedulò vult observari *Vir acris & fruniti judicii, J. A. van der Linden*) *quo ne aut non affectus pro affecto, aut non verus pro vero morbo habeatur, Et temere, qui curat, calumnia, qui curatur, noxia exponantur,* signa quæ in morbi, hujus cognitionem nos deducant, eò curatius erunt inspicienda, De facili verò Ebrietas innotescet, si in propatulo fuerit, agrum vino nimio se ingurgitasse, aut ali-

ud

quoque utriusq;
sequi ἀποβειαν
tem inter & cra-
crapula feruor
at quam ebrie-
la veri mente
ad hunc textum
sententia non
er differentiam
αφῶν λέγειν,
μὴν ἄφῶν
αὐτῆς ἡμέ-
crapula enim
hoc ipso sa-
uoq; elucet
abent:

est:
speramus
appellat belu-
ποσε κραπῶλη
m, Harpocrati-
dera natura sē
tis, subjungen-
rendā nonnulli
ndo genere di-
videntur. Re-
e febre referant,
cujus

ὅτι τὸ δυνάμενον μέθην ἐκποιῆσαι quod potis est ebrietatem inducere, assumisse. Deinde presentem eam testabuntur ipsius effecta, seu omnia, quæ illam insequuntur symptomata, cum omne omnino symptoma rationem habeat σημεία. Hæc autem cuncta recensere quoniam longum nimis esset & difficile, suffecerit hæc vice præcipua in apertum producere. Lucretius *Lib. III.* horum quædam sequentibus effert versibus:

• • *Hominem cum vini vis penetravit,
Acris & in venas discessit diditus ardor,
Consequitur gravitas membrorum, præpediuntur
Crura vacillanti, tardescit lingua, madet mens,
Nant oculi, clamor, singultus, jurgia gliscunt.*

Præter ista commemorat adhuc alia Hippocrat. *II. Prædictor. VIII. 13.* ubi ebrios factos sudare magis asserit quam antea & difficulter spirare, & ipsos sibi ipsis graviores esse. Sed & latiores, si non caput ipsis affligatur. Quibus annumeranda merito *Vertigo & Lacryma*, frequentissima ebriis Symptomata, & quorum rationem quæsit jam Aristoteles, ac prioris quidem *III. Probl. 20.* posterioris vero *Probl. 24. ejusdem libri;* ubi & reliquorum Symptomatum maximam partem omnium αἰολογῶν tradit, quam si heic dare denuo vellemus, veremur ne in molem nimis magnam nostra hæc excrescerent. Hoc vero monere, adhuc necessarium ducimus, recensita scil. signa, ut non in omnibus omnia, sed in plerisque pleraque tantum adsunt, ita præterea pro temperamenti diversitate, diversitate quoque ætatis, qualitate humorum in corpore existentium aliâ atq; aliâ, pro temulentia etiam gradu, potus quantitate & qualitate, ventriculi cerebrique debilitate ac virtute, diversa non raro apparere, ut rectè hinc *Cheremus* apud *Aristotelem III. Probl. 16.* ὁ οἶνος τῶν χρωμένων τοῖς τῶν ποσὶς κερδύνεται, *vinum sese pro moribus utentium applicat.* Atque hæc signa veluti flumina ex ebrie-

ebrietate scaturientia si quis sequatur, impossibile erit ad eorum
fontem, ebrietatem scil. ipsam, ut non perveniat.

§. V. Morbo hâc ratione per signa cognito ad indaga-
tionem causarum bono ordine procedimus, quarum cognitio
quam sit necessaria, norunt qui tradiderunt inventâ morbi cau-
sâ inventum esse remedium, confer. Hippocrat. *I. de Morb. M.*
LXXXVII. 45. de Flatib. II. 4. neque crediderunt, *posse eum scire*
quomodo morbos curare conveniat, qui unde hi sint ignoraret,
ut Celsus loquitur *Lib. I. p. m. 4.*

§. VI. Est vero omnis causa aut externa aut interna cor-
pori, quod afficit. Internam heic si statuero rei inebriandi
vim habentis inq; ventriculo alterari seu fermentari incipi-
entis spirituosas particulas cum sanguine effervescentes, & hinc
magis magisque vasa implentes & distendentes imò & in cere-
bri poros & meatus se insinuantes, à quibus spiritus ibi hospi-
tantes aut plane obruuntur, aut in motus inordinatos & con-
fusos aguntur, à veritate aberrare me non putavero. Particu-
læ vero istæ nisi nomine non differunt ab iis, quæ à quibusdam
Autoribus pro causâ ebrietatis aliàs venditantur, vaporibus sc.
halitibus, exhalationibus, ac si quid his simile reperiri aliud
potest.

§. VII. Cerebrum etiam sacram illam Palladis arcem
ab elevatis istiusmodi vaporibus πρώτως impeti, occupari & tur-
bari, expressis verbis ostendit *Aristoteles III. Probl. 24.* Τὸ μὲν
μεθύειν, inquit, ἐν τοῖς περὶ κεφαλὴν τόποις, *Ebrietas in locis*
existit capitis: quibus genuina sunt quæ *Probl. 12. ejusdem Secti-*
onis leguntur, & ita habent: *Violentia tum oritur, cum calor*
sedem capitis totam occupavit. Et certe cum ea sit pars læsa,
cujus functio læsa est, qui dubitet partem læsam seu affectam
heic esse cerebrum, erit nemo. Cerebri enim officium cum
sit spiritum ex vitali facere animale, h. e. aptum sensationi at-

B

que

que motioni, in ebrietate verò neque sensus neque motus, pro-
ut debebant, exercentur, cerebrum ipsum partem esse affe-
ctam seu morbi subjectam extra omnem dubitationis aleam,
erit ponendum. Sed num cerebri substantia tantum, an au-
tem vasa etiam ejus & quæ cuncta hæc includunt meninges
unà afficiantur? id quidem nunc investigare non parvum
operæ videtur pretium. Cum jam non facile quis negaverit
æstum vaporemque plurimum ebrios intra se concipere; uti
nec, quod ab æstu tumescens sanguis magis magisque vasa im-
pleat & distendat; *de Flat. XX. 10.* hinc patet liquidò, dum vi
majore impellitur in angusta vasorum sanguis hic turgescens,
& ex arteriis in venas transire molitur, quod ipse sibi transi-
tum non possit non facere difficiliorem, ita ut stagnare inibi
aliquantisper opus habeat. Stagnatio verò hæc atque disten-
sio cum accidant & vasis inter meningum membranas discur-
santibus, omnino & has necesse est à se quodammodo divelli,
& ob hanc quasi divulsionem dolere.

§. VIII. Per quam autem viam particulæ illæ spirituo-
sæ, sive, si ita appellare malis, vapores, è ventriculo ad cere-
brum adscendant, de eo unanimiter omnes etiam non con-
spirant. Illorum sententiæ, qui eos per œsophagum ad caput
elevari asserunt, quo minus calculum adjiciam, prohibet, quod
[1.] quemadmodum post assumtum cibum, ita & potum, ven-
triculus claudatur; quod [2.] ab eodem excitatus vapor, si vel
maxime gulam distenderet, totus tamen ille per os naresque
diffilaretur, antequam per os basilare arctamq; & conclusam
meningum viam ad cerebrum pertingeret. Quod [3.] vapor ab
ingesto potu per stomachum adscendens, necessario quoque
in quolibet homine potus, horumque transmutationes oleret,
sibi que & adstantibus molestus foret. Quod [4.] ipsi
ructus vaporibus multum impetuosiores nunquam tamen per
œsophagum ad cerebrum deferantur, neque nisi ore
clauso

clauso vel per nares efferantur. Quod [5.] vapor ebrietatis causa (posito etiam eum per œsophagum ad cerebrum adscendere) hoc non præstaret nisi ore arctissimè clauso ; id ipsum vero quam raro obtingat potu nimio repletis, vel ex solo ebriorum liquet aspectu. Quinimo observamus, hos quemadmodum reliqua membra ferè omnia præter morem tenent disposita, ita etiam habere plerumque *σῶμα ἀδύεον*, *os sine ostio*, seu sparso esse ore, ut hac ratione commoda satis vaporibus elabendi via pateat. Quod [6.] hac ratione nemo ebrietate tentaretur, qui os hiare sineret, solaquè faucium ductio remedio esset ebrietati. Quod [7.] duo corpora naturaliter se mutuo penetrare nequeant. Jam ex Anatomia constat, viam è faucibus ad cerebrum esse oppletam, superius clausam, neque perviam quidem, ita ut nec anhelitus licet compressus sursum ad caput exspiret, haud secus ac canna superius obturata vapores calidos, quibus superposita, non transmittit. Denique [8.] quod ita à erapula doleret potissimum cerebri basis, quam vapor primum attingeret, & non partes ejus superiores.

§. IX. Negatâ itaqve per œsophagum viâ, alia erit quaerenda, & quidem ea, quam præbent Venæ & Arteriæ: Venæ, quibus & assumptorum humiditates, & crudorum vapores, & recrementorum exhalationes, & corruptorum impuritates rerumque tincturæ ventriculum ingressæ aliàs quoq; in cor ingeruntur; Arteriæ, quibus è corde porrò viam præbentibus per universum corpus, consequenter & cerebrum, eadem distribuuntur.

§. X. Annon verò & per nervos tanquam viam propiorum atq; magis compendiarium vapores hi adscendant, cerebroque communicentur, disquiri heïc ulterius opportunè posset. Et ita quidem videbitur illis, qui Cl. Willisium doctrinâ de usu nervorum in omnibus rem acu tangere sunt persuasi,

cum ex huius sententiâ non tantum benigna alimenti effluvia
 (ut ipsius loquar verbis ex *Anat. Cerebr. cap. XX.*) per nervo-
 rum extremitates circa viscera desinentes excipiantur, verum
 etiam eadem hâc viâ materia sæpè infesta & quodammodo ma-
 ligna per nervos eorumq; ductus τῶ ἐγνεφάλω communicetur:
 quemadmodum succi præternaturales circa hypochondria, lienem,
 uterum aliâq; viscera congesti, corpuscula vaporosa emittunt, que
 non tantum massam sanguineam inquinant, eâq; mediante caput
 afficiunt, verum immediatius nervorum ductu cerebrum scan-
 dunt, ipsumq; gravi noxâ percellunt. Cui opinioni veri quæ-
 dam similitas accedere & ex illo videri posset, quod qui amy-
 gidibus delectantur, illicò post assumptum vini haustum largi-
 orem unicum, ebrietatis nonnunquam præsentiam sentiant,
 & id quidem citius, quam vapores ex ventriculo per venas
 ad cor, à corde verò per arterias ad cerebrum appellere pos-
 sint. Sed cum hanc doctrinam, præterea quod νεωτερισμὸν
 sapiat, difficultatibus insuper multis non carere prævideamus,
 ἡμῶν nostram hæcenus consultò suspendere malumus. Ita
 nec assentimur *Helmontio Duumvirat. 13. seqq.* ut dolorem
 capitis ab Ebrietate, sic & ipsam neganti ob vaporum fieri ad-
 scensum, sed citra vapores, per nudam actionem regiminis à
 Duumviratu, regiminis præside, nam cum hæc & quæ suppo-
 nit ibidem *Helmontius* alia sine rationibus proferantur, hinc
 gratis quoque ab eodem asseruntur. Et quid opus est ad il-
 lam ignoti regiminis actionem, quam *Spiritibus incorporeis*
adscribit Helmont. confugere, cum spiritus nostri non sint im-
 materiales, sed materiales sanguinis partes subtiliores, quas
 quod agant sine medio, sanguine scilicet & canalibus, dicere
 revera esset absurdum.

§. XI. Perspectâ causâ internâ restat externa, seu ἐξωγα-
 γῆσις, quæ est error circa res nonnaturales dictas commis-
 sus.

sus. Res verò hæ nonnaturales utut consensu præcipuorum Medicorum numero sex existant, nos tamen omissis illis quæ nihil aut parum ad affectum nostrum conferunt, in præsens considerabimus tantum quæ alimenti nomine veniunt Hippocrati de Flat. IV. 5, suntque *Aer, Cibus & Potus*. Circa hæc enim vel singula, vel conjuncta error commissus loco causæ ebrietatis externæ stare nonnunquam potest. Neque tamen intellectum hic cupimus aërem omnem, quemadmodum nec omnem cibum & potum, (aqua enim potus est, caro cibus, nec tamen inebriant) sed eum duntaxat qui inebriandi aliquâ vi pollet.

§. XII. Aerem posse sic infici, ut egregiam potentiam *μεθύσιον* acquirat, edocemur exemplo illorum Scytharum, qui, asserente id Maximo Tyrio Serm. XI. *cùm aquâ utantur ad potum, si quando tamen ebrietatis voluptatem requirant, construunt pyram, in quam coniectis odoriferis herbis, eam circumfident coronâ, cujus odorem veluti crateris haurientes, haud secus quam alii epoto vino in ebrietatem vertuntur, quamobrem saliant, canunt saltantque.* De Massagetis idem ferè scribit Herodotus lib. I. non longè à fine. Pari modo Insulanos fumo accensæ herbæ, quæ *Cobobba* ipsis dicitur, aërem inquinare, atq; inde ebrietatem quærere, meminit Petrus Martyr de Reb. Oceanic. Dec. I. Lib. I. Et cui non notus est fumus inebrians ex herba, quam vulgò cum Hispanis *Tabaco* vocamus, ab id nominis Insula Florida Virginiaq; vicinâ, quæ Brasilianis *Petum* dicitur: Gallis *Nicotiana*, à *Jobanne Nicoto* Catharinæ Medicæ Galliarum Reginae Legato: Unde etiam illud adepta est nomen, ut *l'herbe de la Reine Mere*, seu *Regina Matris herbâ* diceretur. Planta si intra usum stet suum salutaris, magniq; in Medicina usus, quemadmodum peculiari id opere docuerunt *Ægidius Everardus Antuuerpiensis*, & *Johannes Neander Bremanus* sed

ob abusum ejus jure pluribus hodie abominationi esse cœpit, ut reprehensione vix dignus videatur *Hieronimus Benzo*, qui *Lib. 1. Histor. Nov. Orb. c. 26.* accensæ hujus herbæ fumum ad se trahentes fumum Tartareum & Diabolicum haurire dicit: nec *Barclajus Euphorm. Satyr. Part. II.* sequenti eam encomio commendans:

*Planta nocens, ô lethifero planta horrida fumo,
Quam bona diversis Natura removerat oris!
Te si semifero Cacus jactasset ab ore,
Alcidem vicisset odor. Te secula prisca
Sis nossent, poterant vacuis præferre cicutis. &c.*

§ XIII. Cibos nonnullos inebriare quoque, multorum observationes comprobant, & imprimis notabile est, quod observavit *Camerarius Horar. Subcisivar. Lib. 1. c. 93.* de villico suo, qui rei ignarus ex lolio inter frumenta enato panem conficiens, se totamque familiam ex ejus esu in talem temulentiam & amentiam veluti conjecit, qualem in vita nunquam senserat antea. Conferatur ad hæc *Matthiolus Comment. in Dioscor. Lib. II. c. 39.* Palmam, quæ vocatur *Adipsos*, (quæq; cum ad maturitatem pervenit *phenicobalanus* dicitur) vescentes inebriare autores sunt *Plinius Natur. Hist. Lib. XII. c. 22.* & *Dioscorides Lib. 1. c. 125.* *Garsias* ab Horto *Histor. Aromat. Lib. I. c. 25.* refert Indos *Fausel* arboris cujusdam fructum immaturum, qui moschatae nucis obtineat formam, ac vim stupefaciendi habeat & inebriandi, commanducare, eoq; commesto velut inebriatos, dolorum cruciatus non sentire. Mentionem injicit idem *Garsias cap. 24. Lib. II. Hist. Plant. Novi Orb.* floris & seminis herbæ, quam *Daturam* vocat, quæ cibo injecta & assumpta homines quodammodo mente alienare, & in risum solvere, atque amentes veluti & ebrios facere soleant. *Henricus Salmuth, Comment. in Nova Repert. Pancirolli Lib. II. Tit. 1. D. 60.* eam appellat *Dutroam*, & ex floribus ejus, ait, bul-
bi

bi quandam speciem oriri, in quo nuclei sint melonum semi-
ni similes, qui cibo potioniq; permisti utentis cerebrum per-
vadant, aliaq; effectis ebrietatis quam simillima producant.
Idem ex *Christophoro à Costa lib. Aromat. cap. d. Datura* addit:
Indorum Lusitanorumq; uxores nucleos hos subinde maritis
ignaris exhibere, ac deinde ipsis inspectantibus ac ridentibus
securè adulteris sui facere copiam, ex somno verò excitatos
maritos nullius rei meminisse, sed sopore tantum levi se cor-
reptos fuisse, sibi imaginari. Ita & inebriat planta *Bangue*
Indis dicta cannabi non absimilis, de qua *Garsias ab Horto Hi-*
stor. Arom. Lib. II. c. 25. & ex hoc *Nicolaus Monardes Lib. III.*
cap. de Tabaco. *Christophorus quoq; à Costa lib. de Arom. cap.*
de Bangue. Imò ipsa cannabis folia pulverisata, si cum aquâ
dulci permista in massam redigantur, hujusqve quinque boli
magnitudinis castaneæ nucis devorentur, homines qui eos
sumpsere quasi ebrios reddere observavit *Prosper Alpinus de*
Medicin. Ægypt. Lib. IV. p. m. 121. quod mirum non videtur
nobis memoriâ recolentibus *Galenum* jam docuisse, *Lib. I. de*
Aliment. Facultat. Cannabim caput vaporibus replere atqve
maltum ferire. Inebriat quoqve si mandatur herba *Coca* ab
Indis nominata, quæ foliis & fructu Myrtum æmulatur.

§ XIV. Potus, tertium alimentorum, in producendâ
ebrietate præcipuo stat loco. Hic alius est Naturalis, alius ar-
tificialis. Naturalem constituunt Aqua & Lac, nonnullis fero-
cioribus Gentibus etiam Sanguis, præcipue eqvinus. Quæ sua
natura inebriare posse, nisi aliud quippiam inebriandi vi præ-
ditum illis admisceatur, vix mihi persvadeo. An igitur veri-
tati litaverit *Erasmus Stella de Antiquitat. Prussica Lib. I.* Prus-
sos nostros Veteres lac sanguine eqvino misto ad ebrietatem
usque bibisse asserens, aliis judicandum relinquo. *Araca* autem
Tartarorum, seu Lac sublimatum, licet teste *Matthia Mnie-*
chovio Sarmat. Lib. I. cap. 6. & repetente id ex eo *Scaligero E-*
xerc.

xerc. 87. mirabiliter & citò bibentibus ebrietatem inducat, id tamen non jam est potus merè naturalis, sed arte paratus. Eandem considerationem meretur serum lactis ad colorem smaragdinum redactum, inque Italiâ bibi solitum, quod inebriare docuisse *Scherbium* memorat *Rolsinkius Libr. de Purgant. Veg. Sect. XIII. Art. VI. cap. 1.*

§. XV. Artificialem Potum constituunt Vinum, Cervisia (quæ corrupto vocabulo interposita litera E. cerevisia dicitur, ac Dioni Academico apud *Atbenaum Deipnosoph. Libr. I. cap. 25.* οἶνον ἐκ κριθῶν, *vinum ex hordeo*, Tacito autem *de Morib. German.* in speciem vini corruptus liquor appellatur) & Mulsæ: quorum omnium varietas numero ferè est innumera. Totidem enim penè sunt vinorum genera quot agrorum, vid. *Plinium Nat. Histor. Lib. XIV. 2.* & cervisiæ tot ferè reperiuntur species, quot sunt domus, in quibus coquitur, consul. *Meibom. Comm. de Cervis. cap. 26* Mulsarum etiam varietas non est minor quam Cervisiarum. Et licet præter memoratos potus dentur plures adhuc alii, similiter inebriantes, parati v. g. è pomorum, pyrorum aliorumque fructuum succis, cum tamen tales vel minus sint frequentes, vel certis tantum regionibus peculiare, recensendis illis supersedere commodè quoque poterimus. Adeat qui horum prolixioram historiam desiderat, eruditum *Commentarium de Cervisia* Jo. Henrici Meibomii ac *Libellum*, quem *de Natura Cervisiarum*, huicque annexum *de Mulsâ* conscripsit Johannes Placotomus, primus in hac Academia Medicinæ Professor. Nobis prolixioribus heic esse nec libet nec licet.

§. XVI. In censum externarum causarum referri quoque mererentur spiritus sublimati dicti, è vino ejusdemque fecibus, fecibus item Cervisiæ, frumentis, aliisque rebus arte parati, quos non solum ore assumptos, sed clysteribus etiam injectos, ebrietatem conciliare observatum est *Act. Philosoph. Collegii*

legii Anglicani Anno 1668. Mens. Jul. Imò & si venæ apertæ eadem per aptum canalem infunderentur temulentiam inductura persuadet nobis experimentum *Rolsincii Ordine Medicinæ Special. cap. ultim.* ubi se vinum, scribit, Malvaticum per Chirurgiam infusoriam cani communicasse, ebrium reddidisse, & symptomata ebriis consueta in eo excitasse. Eodem & reduci possent Medicamina quædam v.g. *Ambra*, quam vel odoratam notabilem inducere ebrietatem autor est *Simon Sethi Lib. ωε̄ τρε̄φω̄ν δῡνάμεις lit. A.* idque genus alia benè multa: Sed cum ea medicamenta potius sint quam alimenta, quæ sola tamen enumeraturos nos promisimus, tanquam ad institutum nostrum minus facientia *ω̄γαγε̄τως* omittimus. Et tantum de causis etiam dixisse sufficiat.

§. XVII. Morbum cognovisse primæ curæ fuit, nunc quis ejus sperandus sit eventus erit ostendendum, prælucentibus nobis ad id facem signis quæ Prognostica dicuntur. *Hippocrates II. Prædictor. II. 2.* duo horum facit genera, dum quædam esse scribit ex quibus *ε̄ sanos futuros homines ε̄ morituros conjectare oportet: ε̄ tumbrevi tempore tum longiore sanos futuros, aut perituros.* Quod itaque ad genus primum, quamvis juxta *II. Aph. II. facilius sit repleri potu quam cibo;* ebrietas etiam post aliquot horas ut plurimum discutiatur, sæpius tamen continuata, aut solito nimia, eventum solet nonnunquam sortiri tristissimum & periculi plenum, imò non raro ipsam mortem stipendium peccati. Ita *Ecclesiasticus cap. XXXII. 30. Propter crapulam multi obierunt.* Et *Hippocrates I. Epid. III. Ægr. 2.* Silenum introducit ex potationibus febre correptum & mortuum. Aphoristes quoque *V. Aph. 5. Si quem ebrium, inquit, vox de repente deficiat, convulsus moritur. Conf. II. Morb. XXII. 4. Celsus Lib. II. 6. Athenæus Deipnosoph. X. cap.*

XIII.

XIII. cujusdam Eumenis Pergameni meminit, ex ebrietate mortui. Valescus de Taranta *Philon. Libr. I. cap. 8. Frequenter*, ait, *vidi crapulosos & ebriosos in mensa dormire, & judicavi eos morte subitanâ morituros, & sic factum est.* Notabilis historia est, quam ex Galeno *Lib. II. de loc. Aff. c. 3.* mutuatus est C. Rhodiginus inseruitq; *Lectiōibus suis Antiquis Lib. XXVIII. cap. 29.* de puero cujusdam Grammatici, qui vehementiori aliquando comprehensus siti, nec aquæ suppetente copiâ, vetus vinum largius perpotavit, quo factum ut in reliquum evaserit vigil, mox febre correptus cum perpetuâ vigiliâ oborto delirio desit agere hominem. Heurnius *Comm. in VII. Aph. 7.* se vidisse virum fortissimum, ait, qui ex largiore potu intra quartum diem fuerit abreptus. His junge sis Historias similes quas consignavit Harsdorfferus *im Schauplah jâmmerslicher Mord-Geschichte. cap. CXC. §. 9. & 12. & Forostus Libr. IX. Observat. XXII. in Scholis.* Imò nos ipsi quot nominare possemus, qui infelici fato ebrietatem cum morte commutarunt & animam, proh dolor! ebriam rigidissimo Judici judicandam stitère.

§. XVIII. Secundum vero genus durationem ebrietatis, seu longitudinem ejus brevitatemque significans quod concernit, experienciâ magistrâ edocemur, in omnibus eam æqualiter etiam non solvi, dum quosdam primâ, quosdam secundâ, quosdam tertiâ, imò & nonnunquam quartâ tandem die ab eâ liberari sit observatum. Eâdem die & subito quidem discussæ ebrietatis observatione dignissima exempla prostant in *Ephemerid. Medico Phys. German. Curios. Anno M. DC. LXXI. p. 319.* Quatriduanæ ebrietatis historiam habet Henricus ab Heer *Observ. XIX.* & ex eo Sennertus *Paralipomen. p. 110.* Rationem inæqualis hujus solutionis meritò quærimus vel in assumente ipso, vel in assumpto. Ita assumentis fit culpa, quando his, qui frigidioris sunt complexionis ebrietas uti tardius quidem

dem generatur, sic tardius etiam dissolvitur; his verò, qui sunt calidioris temperiei, uti citius inducitur, ita quoque discedit citius; quando etiam hi, quibus cerebrum est debile ob quamcunque causam, & qui non consueverunt vinum aliudquæ inebrians assumere modico quoque vino ocys inebriantur, graviusque affliguntur. *Qui capita debilia habent, non fuerint boni potores. Crapula enim magis gravat, effatum est Hippocratis de Aer. Aqv. & Loc. Senes maximè, mulieres minimè ebrietate tentari tradit Forestus Lib. IX. Observ. XXVIII. in Schol. cujus asserti rationes ibidem allatas tanquam ridiculas explodit P. Zacchias Quæst. Med. Legal. Lib. II. Tit. I. Quæst. XI. 18. provocans insuper ad experientiam, quâ se sæpius contrarium notasse, & notare alios posse asserit. Adsumpti verò culpa est, quod Ebrietas fortior obtingat & longior epoto vino crasso ac aquâ diluto; uti levior breviorquæ; hausto spirituosiore, subtili & meraco. Rationem utriusquæ dabit, præter Summum Medicum Hippocratem de Vict. Acut. LVIII. Summus etiam Philosophus Aristoteles Sect. III. Probl. 3. cui jungi merentur quæ ad h. l. commentatur Septalius. Pejorem esse crapulam quæ à cervisiâ, quàm quæ à vino oritur, his præsertim in locis, ubi phlegma & catarrhi in corporibus abundant, putat Ranzovius de cons. Valet. cap. 8. quamvis ex sententia ejusdem gravior sit quæ ex vino, quàm quæ ex cervisiâ provenit. Verùm & de Prognosi ἀλλῆς ἀσθενείας.*

§. XIX. Nunc superest ut ostendamus, quâ ratione juratum hunc sanitatis hostem, si præsens jam sit, debellare ejusquæ vires infringere; sin adventurus adhuc, ab illius insultu defendere quis se possit. Huic verò intentioni inserviet Præservatio; illi Curatio. De utraq; brevibus, & illâ prius.

§. XX. Itaq; certissimo successu Ebrietatem arcebimus Imo, si à potibus vehementibus (sic vocant Latini, qui facile

& potenter inebriant) rebusq; aliis inebriandi potentiâ valentibus abſtineamus. Quod ſi enim ullibi, certè hic locum habet illud Celsi *Lib. III. c. 2. Sæpius ſola abſtinentia ſine ullo periculo medetur.* II^{do}. Si (memores moniti elegantis, quod ſuppeditat Chryſoſlogus *Sermon. CLXXIV. ut ne ſine menſurâ bibatur vinum, quod cum menſura emitur*) parcè & nonniſi quantum neceſſitas poſtulat, bibamus. Hanc neceſſitatem ne latè nimis extendant *ὄνοφλυγες*, id eſt expoſitore Heſychio, *οἱ καὶ ἐπίθυμοι ὄνοϛ*, qui vinum vehementi deſiderio proſequeuntur, quosq; populares noſtri eleganti & pronunciatione ab illâ Græcâ parùm differente voce *die Weinfliegen* vel *Bierfliegen* nuncupant, medicamenta *adipſa* ſibi commendata habeant, ſibiqve Medico non caupone opus eſſe ſciant. III^{tio}. Si unius generis potum aſſumamus. Varietas quippe potuum ut inæquales & turbulentos gignit halitus, ita & citius graviuſqve affligit. Hinc etiam *ποτίσται*, ſi potuum illis detur varietas, brevi temulenti evadunt. IV^{to}. Si, quando licet, dulcia potui admiceamus: Hæc enim ebrietati reſiſtere præterea quod id doceat *Ariſtoteles III. Probl. 13.* revera etiam comperiuntur, quot ſaccharo dulcaturum vinum bibunt. Rationem præcepti huius ſi quis requirat, eam fortè intellexerit ex *III. Probl. 35.* Philoſophi, ubi quærenti, *cur oleum contra ebrietatem valeat?* reſpondet, *quia urinas ciet & laxat viam potui.* Ejuſdem verò poteſtatis eſſe dulcia, mel, ſcil. & ſaccharum præter Dioſcoridem *Lib. II. c. 74.* & Galen. *de comp. u. τ'π. VIII. 8.* teſtatur experientia. V^{to}. Si maleferiatum illum bibendi modum, qui eâ linguâ quâ nihil non dicere licet *τέρας τῆς πόσεως ἀνθρῶς*, *floridus bibendi modus* appellatur, (quando ſcil. ita bibitur, ut bullæ in vitro appareant ceu flores) ſanguine viperino cautius vitemus; ocuus enim inebriare & ferociores capitis dolores producere eſt obſervatum. VI^{to}. Si inter pocula parum comedamus:

damus: cibus enim potum in ventriculo commorari facit di-
utius, ut sic vaporum minus idq; tardius ad caput ferri possit.
Cavendum tamen ne cibi sint halitiosi, aut aliâ ratione cere-
bro infensi, qui plus ad accersendam quam arcessendam ebri-
etatem facerent. Præ cæteris verò hic conferre dicitur buc-
cea panis melli intincta, ob eandem fortè rationem, quam de
rebus dulcibus modò dedimus. VII^{mo}. Si his, quorum aures
ad salubriora monita nondum obsurduerunt (illos enim qui
cum ratione insanire volunt, ecquod remedii genus afferas?)
foeditas affectus hujus oratione ponderosa exponatur, & com-
monefiant, ut perpendant secum verba Tharsensis Apostoli
*1. Cor. VI. 10. μέθυσοι βασιλείαν Θεῶν ἔκληρονομήσασι: Ebriosi regni
Dei hereditatem non possidebunt.* His omnibus verò parum
proficientibus tentari etiam VIII^{vo} posset, an quid veritatis
viriumq; subsit illorum consilio, qui quo ebrioso vini fastidi-
um paretur, svadent, ut illo hujus rei ignaro vel angvilla, vel
lacerta viva vel semen caulium vino immittatur: vel pulvis
angvis aquatici in furno siccati, cum vino exhibeatur: quem-
admodum etiam ut aqua è vite incisa manans vino commixta
alicui nescienti (si enim scirent, non biberent Bibuli) semel
aut bis bibenda detur; ova quoque noctuæ per triduum in
vino exhibeantur, ut quæ hoc modo propinata tædium vini
inducere autor est *Plinius Hist. Nat. XXX. 15.* Conf. ad hæc *Gra-
tarol. Lib. de Conserv. Valetud. Literatorum & eorum qui Magi-
stratum gerunt, & Prævot. in Remed. Selectior.*

§. XXI. Magni autem præ cæteris hîc dicuntur momen-
ti Medicamina, Græcis quod naturâ suâ ebrietatem arceant
ἀμέθυσα & ἀνερίπαλα appellata, cujus generis numerantur:
Absinthium marinum, folia lauri, amygdala amara, brassica,
pulmo ovillus &c.

§. XXII. Quorum trium priorum præcipuam virtutem

in hoc consistere arbitror, quod nobili vi urinam ciendi valeant. Minus quippe ab ebrietate tentari illos, qui largioris mictionis beneficio gaudent, vel solius Bonosi Imperatoris, qui quantum hominum nemo bibit, exemplo edocemur: *Hunc, quantum bibisset, tantum etiam eminxisse, semper propterea securum & sobrium, imò in vino adhuc prudentiorem, autor est Vopiscus cap. 14. de Bonoso.* Eodem beneficio gavisus est strenuus quidam Potor, cui nomen *Offellii Buratii Bibuli*, cujus epitaphium Romæ extra portam Capenam repertum huc transcribi dignum visum fuit, vel eo saltem nomine quòd *Camevarius Horar. Subcis. Part. I. c. 94.* omnium bibonum sepulchris ut insculpatur, optet, erat autem ejusmodi:

HEUS!

HIC. SITUS. EST.

OFFELIUS. BURATIUS. BIBULUS.

QVI. DUM. VIXIT.

AUT. BIBIT. AUT. MINXIT.

ABI. PRECEPS.

Potorem istiusmodi famosum se novisse vidisseque tradit *Septalius Comment. in III. Probl. Aristot. 15.* qui ad admirationem à Spectatoribus admissus 224. libras vini, h. e. stoffarum, ut dicuntur, nostrarum 56. ebiberit, paratam simul sub mensâ lagenam magnam servans, ad idem per lotii viam trium vel quatuor horarum spatio excretum, excipiendum, idque sine aliquâ ebrietatis nota. Similis farinae bibonis, qui integrum exhaustit cadum simul mejens, meminit *Rolfinc. Method. Med. spec. Comm. ôç çv γένη p. m. 997.* Plutarchus *Symposiakôn Lib. I. Quest. VI.* aliam affert rationem, quare amygdala amara ebrietatem prohibeant, scil. quod amarore suo exsiccent, & humores superfluos consumant, quibus consumptis venæ non impleantur, quarum distensione & conturbatione ebrietas suborta aliàs fuisset.

Cui

Cui sententiæ calculum addunt *L. Lemnius de Occult. Nature Miracul. Lib. II. c. 17.* & *Forestus Lib. IX. Observ. XXVIII. in Schol.* Superstitio autem vana est de numero amygdalarum anxie vel le esse sollicitum, neque etiam refert par is sit vel impar. vid. *Hollerius Perioche II. Galen. de Compos. Medic. καὶ ἀ π π. p. m. 11.*

§. XXIII. Brassicam cum crapulam solvere, tum ebrietatem impedire non solum inde liquet, quod propterea Cætoni ad fastidium usque sit nobilitata, & ἀκρατωάλα nomen apud Græcos adepta, sed insuper omnium Botanicorum testimonio id est comprobatum. *Temulentiam avertere brassicas nemo non loquitur*, verba sunt *Renati Morieu Parisiensis Medici Animadversion. in Salernitan. p. m. 368.* Qua ratione id præstet, accurate docet *Aristoteles III. Probl. 17.* & ex hoc *L. Septalius Comment. in b. l.*

§. XXIV. Pulmo ovillus, quia (ut aliorum animalium carnosia viscera) capiti impositus dolores & æstum mitigat, ferocesque spiritus sopit, eo nomine multum quoque adversus ebrietatem eundem valitulum persualum mihi habeo. Encomio sat grandi internum etiam ejus usum effert *Petrus Hispanus Romanus Pontifex in Thesauro Pauperum cap 83. Pulmone*, inquit, *ovis ante cibum assumpto quantumcunque quis biberit, non sensurus est ebrietatem.* Idem mire ibidem deprædicat cinerem hirundinum his verbis: *Assume cinerem hirundinum combustarum & in æternum non eris ebrius.* Utrumque excerptisse deprehendimus ex *Plinio Hist. Natur. Lib. XXX. cap. 15.* hoc insuper observato, quod quæ Pontifex acceptum hic fert pulmonibus tantum ovillis, *Plinius de pecudum pulmonibus in genere dicat*, neque etiam integrarum hirundinum combustarum cinerem præstare id asserat, sed tantum cinerem rostri hirundinis cum myrrha tritum.

§. XXV. *Hippocrates de Vict. Acut. LXIX, 3.* usum commendat

mendat alii his verbis: *Vrinam autem ciet* (sermo ipsi est de alio) *& hoc bonum habet. Optimum verò est, ut quis ipsum edat ei μέλλοι ἐς πόσιν ἰέναι, si ad potationem ire volet.* Arculanus apud *Sennert. Pr. Med. Lib. I. part. II. cap. IV.* ex propriâ se habere experienciâ scribit, hunc qui folia *ruta* aut *absinthii* comas mane jejuno stomacho ederit ab ebrietate iri defensum. Christoph. à Vega *Lib. III. Art. Med. c. 5.* deprædicat, si quis præbibat olei uncias duas, licere enim tunc citra ebrietatis periculum vel integrum vini dolium evacuare: *Nucleos mali persici* in ebrietate commendat *Scaliger Comment. in lib. II. de Plant.* & mirum esse scribit, quantum in hac conferant. Commendatur etiam *verbenaca recta*: item *radix Betonica*, quam ob id laudat *Antonius Musa Augusti Cæsaris Medicus* in *Libello de Vetonica*, quem integrum *Herbario suo Quatripartito* inseruit *S. Paulli*. Folia herbæ *Thee*, cujus usus viresque non ita pridem innotuerunt, ebrietatem avertere, viresque ad potandum asserere præeteris asserunt *Frid. Hoffmannus in Clav. Pharmaceut. Schröder. Lib. IV. Sect. I. p. m. 557.* & *Sim. Paulli Comment. de Abusu Tabac. & Herb. Thee. p. m. 55.*

§. XXVI. *Avicenna* sequentem *Sirupum* contra ebrietatem præscribit: *℞. Succ. caul. alb. Granat. acet. vini optim. aa. ʒj. M.* *Sennertus loc. p. a.* citat hunc pulverem, quem à *Felice Platero* mutuatus est, laudat: *℞. Sem. caul. ʒj. Coriandr. ʒss. Campb. gr. ij. F. Pulv.* Pulvisculum sequentem ad ebrietatem prohibendam & sistendam plurimum facere affirmat *Anton. Valetius Exercit. III. in Holler. de Morb. Intern.* *℞. Coriandr. pp. Gran. Oxyacanth. Sem. brassic. cydon. plantag. Spody aa. ʒij M. F. Pulv.* Dosis ʒj cum succo adstringente v. g. *Limonum, Aurantior.* *Felici Platero* in usu fuit adversus ebrietatem hoc *Electuarium*: *℞. Conserv. rosar. rubr. Rob. rib. berb. aa. ʒʒ. Amygdal. amar. excort. contus. nam. XII. Sem.*

Sem. caul. ros. rubr. aa. ʒj. Sirup. de Agresta. q. s. M. F. Electuar.
Non parum quoque juvabit *Sirup. Acetos. Citri* in aqua conveniente, *Decoctum* item *Citri Mysiceti*, quod, quia vino permixtum ebrietati resistit, ab Autore suo pro furo honesto habetur.

§. XXVII. Extrinsecus commendantur folia hederæ arboræ capiti imposita. Quæ causa etiam fuit, quod Antiqui coronis ex hederâ confectis caput in conviviis cinxerint, quo de vid. Plutarchus *Symposiacōv Libr. III. cap. 1. & Lib. XV. c. 3.* Conferunt quoque succus ejus capiti inunctus, succus item brassicæ temporibus & fronti illitus. Amethystus in pectore gestata præservare ab ebrietate creditur. Feliciter id sibi cessisse fateatur Ranzovius *Tract. de conserv. Valetud. c. 47.* Hornius *Arc. Moys. p. m. 147.* ad arcendam ebrietatem optimum scribit esse remedium, si gummi *Lakekasi* monilis vice filo transfixum in brachio gestetur, ita ut carnem tangat. Quod vero de Polygono coronæ instar capiti imponendo Veteres Medici protulerunt fabulosum judicat Antonius Valetius *Exercit. III. in Holler. de Morb. intern.*

§. XXVIII. Curatoria quæ morbum jam præsentem spectat ex tribus ab antiquitate adsignatis haurienda est fontibus, Diætetico scil. Pharmaceutico & Chirurgico. Ex Chirurgico quæ in usum hic trahi possent, symptomatum maximè respectu, essent Venæsectio, Scarificatio, Sangvisugæ, Frictio, &c. Pedum frictiones laudat *Sennertus*, quem ut in plerisque aliis sequitur *Jonstonus Med. Pract. Part. III. p. 711.* jubetque pedes sale & aceto fricare, caput vero irrorare spiritu vini. Placotomus vult caput fricandum esse & leniter pectendum, quo sic reliquæ vaporosorum excrementorum discutiantur; lavare autem caput & vehementer fricare nisi crapulâ solutâ nequaquam conferre asserit. Non parum etiam prodesse certarum partium fomentationes, quarum materiam fons pharmaceuticus suppeditabit. Fomentari autem deberent in masculis genitalia: fœmi-

D

nis,

nis, mammillæ, monentibus sic à *Taranta l. sapius cit. & L. Lemnio de Occult. Natura Miracul. Lib. II. c. 17.* Prius singulari observatione comprobavit *H. ab Heer obs. 19.* ubi cuidam minimo tempore enormem crapulam fuisse dicussam observavit, postquam quis scrotum illius succo sempervivi, aceto vini, Nitro permisto, omnibus verò linteo exceptis, involvisset.

§. XXIX. Quæ ex Pharmaceutico fonte fluunt præsidia, ea vel materiæ peccantis ablationi, vel intemperiei partium affectarum correctioni inserviunt. Intentioni primæ maximè respondet Evacuatio juxta *II. Aphor. 22. ἀπὸ πλησμονῆς ὀκίσαται νοσήματα γίνηται, κένωσις ἰήται, ex plenitudine quæcunque sunt agritudines, evacuatio sanat, & de Flat. II. 13. πλησμονὴν ἰήται κένωσις, κένωσιν ἢ πλησμονή, Repletioni evacuatio, evacuationi repletio medetur.* Evacuamus autem per quatuor communiter emunctoria, & quidem κτὶ σῶμα per os, Vomitu: κτὶ κοιλίην, per alvum, Secessu: κτὶ κῆσιν per vesicam, Urinæ excretionem, & ἰδρῶτ. ἰδέη specie sudoris, per cutis poros. de *Vict. Acut. LVI.* Vomitum *Syracides* etiam *svadet cap. XXXI. v. 24. εἰ ἐβιάσθης, in-quiens, ἐν ἐδέσμασιν, ἀνάστα μεσσοπορεύῃ ἔμεσον καὶ ἀναπάυση. Si coactus fueris in epulis, surge per medium transiens, vomne & quiesces.* Utilis autem imprimis erit, si potus ex parte adhuc crudus in ventriculo consistat, antecedentem enim ebrietatis causam tollit. Quare nisi natura ipsa tale quid moliatur pennâ sive etiam digito oleo imbuto, faucibusque immisso irritanda erit. Quod uti multis facile, imò & familiare, ita illis qui difficiliter vomunt, obsequium sæpe denegat ventriculus: progrediendum itaque his erit ad medicamenta vomitoria mitiora; vehementiora quippe pejorem ut plurimum reddunt morbum, pessima excitando symptomata. Alvus si voto non respondeat, de officio suo admoneri posset Clystere. Qui si non sufficeret, purgantia debiliora, fortiora, pro rei necessitate per os assumi deberent. His præmissis tam diuretica quam diapho-

diaphoretica non sine emolumento exhiberentur: hæc, quod exhalationem potenter promoverent, quâ ratione ductum naturæ ut plurimum sequeremur (*Ebrios enim factos sudare magis quam antea* ab Hippocrate jam edocti sumus *II. Predict. VIII. 13.*) Illa verò dum urinam largius profluere facerent, quantum prodesse videre est ex §. XXII.

§. XXX. Secundam intentionem seu correctionem intemperiei partium affectarum adjuvarent illa, quæ refrigerandi vim habent, qualia sunt: *Portulaca, Lactuca, Sempervivum, Polygonum*, aliaque ejusdem naturæ. *Poma item acida, pruna, Cydonia* comesta eorumque succus haustus, *haustus aque frigide, acetum aquâ dilutum*, quod vel solum ebrietatis esse antidotum ait Sennertus *l. sæpius cit.* Gratius tamen tutiorque erit usus sequentis Julapii. *℞. Aquæ font. ℥ss. acet. vin. ℥iij. Sirup. Acetos. Citr. ℥jβ. Violar. ℥β. M.F. Julepus.* Quæ verò proferri hic alia ab autoribus adhuc solent tanquam proprietate quâdam aut qualitate occultâ ebrietatem arcentia, qualia inter alios *Aëtius Tetrab. III. Sermon. II. cap. 43.* scribit esse *Centaurium minus & CC.* cum & horum operationis *αιτιολογίας* satis manifestæ reddi possint, non videmus quid causæ sit ab occultis ea qualitatibus ut arcesamus.

§. XXXI. Externè applicata quæ prodesse, sunt Oxyrhodina & odora quædam. Florum exhalationes mirabiliter contra hoc mali esse præsidio, caputque veluti arcem munire ad ebrietatem pellendam apud *Plutarchum* legimus *Symposiakov III. Quest. I.* & florum quidem calidorum, quatenus meatus molliter aperiendo efficiunt, ut vapores perspirare possint: leviter vero frigidorum, quatenus mediocri contactu vapores repellunt, ut *violacea & rosacea corona*, adstringendo scilicet & repellendo odore suo ex quibus caput gravatur: quatenus etiam exhalant mite quippiam & gratum, quò inæqualitates quæ inebriatorum corpori accidant asperitatesque

diffunduntur, ita ut tranquillitate obortâ retundatur & digeratur id, quod crapulam erat facturum. De Violis consentientē sibi Plutarchus habet *Plinium Hist. Nat. Lib. XXI. c. 19.* de Rosis vero *Athenæum Deipnosoph. Lib. XV. cap. V.* licet hic violas rejiciat, tanquam computationibus inutiles, quod odore suo caput feriant. *Trallianus* commendat oleum rosaceum aut κατ' ἐαυτὸν *per se*, aut cum aceto aut succo brassicæ, ratione additâ, quod hæc non solum siccent, verum & ἀντιπάθειν ἴνα πρὸς τὸ εἶναι κέκτυν) δύναμιν, καὶ αὐτὰ τὰ φύλλα τῆς κρόμης περιτρίβμενα τῇ κεφαλῇ καλῶς ποιεῖ, naturali quodam facultate vino adversentur. Unde etiam ipsa brassicæ folia, si capiti applicentur, bene faciunt.

§. XXXII. Superest Fons Diæticus subministraturus præsidia adversus ebrietatem haud temnenda, quatenus scilicet ebriis convenientem rerum sex Non naturalium usum exponet. Nam & hunc non solum ad morbi venturi declinationem, sed non rarò etiam ad jam præsentis evulsionem plurimum facere est extra dubium. *Vid. Cels. Lib. II. c. 10.* Quod itaq; ad Aerem, Diæta hunc suadet ebrietate correptis neque calidum nimis neq; frigidum; cum ille, quod humores fundat, spiritus concitet, deniq; etiam dissipet: hic, quod torporem & defectum spiritui inferat, humoresq; reddat crudos & stagnantes, symptomata possint inferre sæpè pessima. Proderit itaq; temperatus, qui si naturâ talis obtineri nequeat, arte erit parandus.

§. XXXIII. Cibis verò sit εὐχυμος καὶ εὐπυπλος, καὶ τῶν αἰμῶν κολλητικὸς, boni succi, facilis coctionis & vapores conglutinans, atq; ita adscensum eorum prohibens. Talis enim cibi usus etiam largior (largiorem cum dicimus excessum non svademus) proficius fuisse sæpius est compertus; fortassis quod cibus assumptus vapores cerebrum occupaturos deprimat, eorumq; vim & aculeos obtundat. Potus tamen largior concedi
non

non debet, nisi restringendæ sitis gratiâ, quò solò fine rectè
 assumitur. Neq; tamen & hic esse debet vehemens, verum te-
 nuis & refrigerans, v. g. aqua frigida, cervisia secundaria, bro-
 dium brançæ ursinæ, quod nostrâ linguâ *eine Bartsch-Suppe*
 dicimus, lac caprillum, cujus largiore haustu multum levami-
 nis sibi accedere *εινοπέται* domesticis experimentis confirmant.
 Perniciosum autem & à sana ratione alienissimum esse illud
 nonnullorum præceptum, quò hesternam crapulam matuti-
 na ingurgitatione eluendam esse jubent, vel tritum Philoso-
 phorum Theorema demonstrat, quod *omne tale additum suo*
tali illud faciat magis tale: tum, quod *contraria contrariis non*
autem similibus curentur de Flat. II. 15. & II. Aph. 22. Itaque
 & *ἔχῃ πῦρ ἄν πῦρ ὀφρατεύειν*, ut Plato loquitur II. de LL. Infici-
 as tamen non eo modicum vini generosioris prodesse non-
 nunquam, si, ut habet Sennertus *Med Pract. cit. sæpè loco*, ob
ventriculi imbecillitatem ex frigiditate, vinum hesternum immo-
deratè sumptum integrè nondum sit concoctum, unde crudi hali-
tus ad caput mittuntur: in hoc enim casu ipse Hippocrates II.
Epid. VI. 56. cotylam vini meraci propinat. Sed cum difficul-
 ter modus servetur in re omnis modi experte, quem tamen,
 ultra citraq; nequit consistere rectum, summo studio erit ob-
 servandum, quod dudum jam venit in consuetudinem prover-
 bii *τὸ μηδὲν ἄγαν*, *Ne quid nimis*. *Ἠνσεῖν δὲ πονερόν πρὸς τὴν κεφα-*
λαλγίαν καὶ κραυπάλην, *jejunium ad dolorem capitis & crapulam*
noxium, de Vict. acut. LVIII, 10. Quemadmodum enim cibo
 acrimonia humorum, qui vapores in caput sublevant, retun-
 ditur, ita jejunio exasperatur.

§. XXXIV. Ἰπνὸς ἰντερεῖς, *Somnus medicus* cum sit, vel-
 uti eum Sophocles vocavit teste *Clement. Alexandrino VI.*
Stromat. pag. 189. hinc illi diutius etiam solito indulgere
 ebriis integrum erit. Quod si enim, ut *ἰμοψήφως* Medici, som-
 nus concoquat, ut vigiliæ digerunt, Natura sub tempore somni

facilius cruda perficiet, ac ut hæc deinde minori negotio dissipari & exhalare possint, præstabit. Tamdiu autem protrahendum vult somnum *Ranzovius Libr. de Cons. Valet. cap. 47.* donec ructus aut oscitatio supervenerit. Consultum etiam esset non statim à poculis dormire, sed post aliquod temporis intervallum, & si possibile solutâ prius alvo.

§. XXXV. Somnò verò peractò Motus quiete magis conducet, cum quies torpescere faciat spiritus, & excrementorum secretiones impediatur propter debiliorem, quæ tum fit, circulationem. Motus autem, imprimis si lenior sit, qualis est *deambulatio matutina, quia crudam materiam, si quæ adhuc relicta est, attenuat, partesq; circa caput leves, agiles ac promptas reddit, alvumq; solvit II. Diæt. XL. 17.* magnæ erit in ebrietate utilitatis. Saltationibus quoq; honestis indulgere si liceret, nonnunquam commodè, ante somnum etiam, instituerentur, cum observare detur quosdam benè licer potos, si tantisper saltando sese exercuerint, brevi rursus ad sobrietatem rediisse, sudore scilicet copiosiore excitato, & materiâ peccante magnam partem hoc modo discussâ.

§. XXXVI. Animi *παθήματα* quod concernit bonum animum & hilarem ebriis commendamus. Lætitia enim & hilaritas ut omni loco & tempore commendantur, ita & heic proderunt. *Animus lætus bonam reddit Medicinam*, scriptum reliquit *Parœmiographus Sacer Proverb. XVIII. 22.* Delectetur itaque animus amicâ conversatione jucundisq; colloquiis: quippe & hic locum habet *ἡ Δὲ λόγων ἡεργασία.* Musica etiam in usum hunc vocetur, dulci enim sono spiritus quinti nervorum paris incola suscitatus socios suos in cerebro commovebit, qui deinde per nervos alios ad corpus missi id exhilarabunt, & ad saltationem disponent, quam prodelle §. antecedente innuimus. Benè id cessit Nobili illi, cujus meminit *Rolsincius Meth. Med. spec. curand. dol. cap. p. m. 191.* qui tempestibus mentis ab hesternâ ebrietate medicatus est blandidulis modulis, & sonorum vocalium concinnitate non è longinquo auditis, sed è propinquo ad suum & lecti caput, sicq; illud Veterum observavit *πὶ κατὰυλὲν τὸ πῖπρ, super locum affectum tibiâ canere.* Repudiamus autem meritò Musicam, cum binniunt *Discantum* pueri, mugiunt alii *Tenorem*, alii latrant *Contrapunctum*, alii
boant

boant *Altum*; alii *frendent Bassum*. Neque delicatioribus imprimis auribus conveniens fortè erit id genus *Musicae*, quo *crapulam* sibi ipsi curasse molitorem quendam paganum memorat *Rolfinc. l. paulo ante cit*: Hic auditis asinorum suorum sacci portorum rudibus, ad quos hunc in finem ab agasonibus suis admonebantur, *crapulam* compescuit, præcipuè si asini strenuè simul pedarent, *fabâ* ante saturati. Ex avium cantu *medelam* singularem quosdam expertos esse, observavit idem *Rolfincius l. c.* An hinc fortè est, quod *œnopolia* ubivis ferè locorum *lusciniarum* *mitilantium* cantu, & *passerum Canariensium* *struthismo* personent?

§. XXXVII. Sedula verò imprimis opera erit navanda, ut excretionibus cum alvi tum vesicæ tempestivè procedant. Quemadmodum enim ἡ κοιλίης νάρκωσις, ἢ τῶν ἄλλων ζύγχυσις, *Ventris torpor omnium est conturbatio, VI. Epid. III n.* ita è contrario alvi apertio fluxionibus ad caput fomitem subtrahet, utque mala inde nata mitescant efficiet. Urinæ etiam liberior excretio non exiguam ebriis pollicetur opem. Quod si enim hominem sanum ex observatione *Hippocrat. II. Prædict. X.* mingere oportet κατὰ τὸ τὲ πινόμενον πλεονάζει, *juxta potus copiam* largiorem potus ingurgitationem largior urinæ mictio ut subsequatur, omnino erit necesse; quod & ipse *Præceptor Themate V. ejusdem Lib.* monuisse videtur dum, ἀνάγκη, inquit, τῆς μὲν τῶ ποτῶ πλεονάζειν χησαμύρας, καὶ ἐρέοντας πλεον Φάινεσθαι, *necesse est eos qui uberiore potu usi sunt, & plus urine ejicere.* Et *Themate X: si copiosior quam pro eo, quod bibi imperatum est fuerit urina, significat hominem copiosiore uti potu.* Excipit itaque copiosum potum κατὰ λόγον secundum rationem copiosa urina, & si non excipiat, ut id fiat, convenienti diætâ erit enitendum. Quanta verò sæpè cum molestiâ, quantâ cum anxietate, imò periculo, etiam vitæ, sit conjunctum, naturam excreturientem sufflaminare, doceat in præsens vel solum summi Viri *Tychonis Brahe* fatum, qui ob diutius in convivio, ubi largius bibebatur, retentam urinam, quam gravissima insecuta fuerant symptomata, expiravit, referente id *Gassendo in Vita Lib. V. p. 206.* Huc referendus & *Veneris* usus, de quo pro instituti ratione pauca quoq; erunt monenda. *Hippoc. de Steril. XI. 2. 16. & de Superfat. XI.* exesse debere sacris *Veneris* ebrios præcipit. Rationes præcepti expressas licet non addiderit, putamus tamen triplicem ob causâ *Venerem*

Venerem exercere ebriis non esse integrum; Ne scil. ebrius tum fa-
ciat vel (1.) quæ suapte natura & sponte morbos inducunt, vel (2.) quæ
ad petulantiam injuriamque declinant; & ne (3.) commissa ibi vitia
in animos & corpora nascentium translata illic imprimantur, pejo-
resque inde nascantur, ut habet Plato de LL. VI. p. m. 903. Et revera coi-
tum ebriis esse periculose plenum opus alicæ nec rarò apoplexiæ aliq;
gravi affectui ansam dedisse præter alios testis est Rasis Contin. cap. 1.
Quod periculum licet quidam naturæ robore adjuti effugere possint,
alia tamen memorata absurda, petulantiam scil. injuriamque vix de-
clinabunt, merito enim verendum, ne in mille tum ἀργεῖνα laban-
tur ebrii, quæ ebrietas luxuriæ associata dictare possit,

- - quid enim Venus ebria curat?

Accedit quod ut plurimum ad exercitium hoc ebrii sint inepti & inha-
biles, ut hinc Aristoteles jam ansam sumpserit quærendi III. Probl. II.
& 32. Cur ebrii concumbere nequeant? Nascentium vero gratiâ Ve-
nus erit vitanda ebriis, ne quod olim apud Plutarchum Lib. de Educat.
Pueror. Diogenes adolescenti cuidam animò ab alienato & mentis
malè compoti dixit, horum quoque liberis exprobrari possit, patres
scilicet ebrios eos genuisse: seu ne ex talibus congressibus generetur
proles fatua vel amens. Et hoc procul dubio subveritus etiam est Pla-
to loc. paulo ante cit. dum ebrios quemadmodum mente captos ad-
ferendum esse ineptos judicavit, verisimile putans à bibonibus ejus-
modi non nisi foetus inæquales, instabiles, tam membris quam mori-
bus obliquos iri procreatum, cum plerumque, quemadmodum,
ut in proverbio est, mali corvi malum est ovum, ita ebrius pater
ebriosam prolem pestem Reipublicæ progeneret: intersit autem Rei-
publicæ, ut non solum legitime sed & optimè soboles procreetur.
Legislatoris est, verba sunt Aristotelis VII. Politic. 16. providere
statim à principio, ut optima sint corpora eorum, qui in Republi-
ca educandi sunt; optima autem censentur ea, quæ ita nascuntur,
ut non solum animi bonis ornari possint; verum etiam ut sanitate
ac robore valeant, atque sic Reipublicæ utilem olim operam nava-
re queant. Sed cum ista ad aliud forum spectare videantur, ad-
dendis iis quæ in hanc rem afferri plura adhuc possent,
studiò hâc vice supersedemus.

T A N T U M.

Sun.

Bohl.

nach

hafs

st sel.

idigen

nard.

ecit, su-
n Doctora-

tenius,

01 A 6505

7

ULB Halle 3
002 937 298

kur 10. Stck 7A-70L

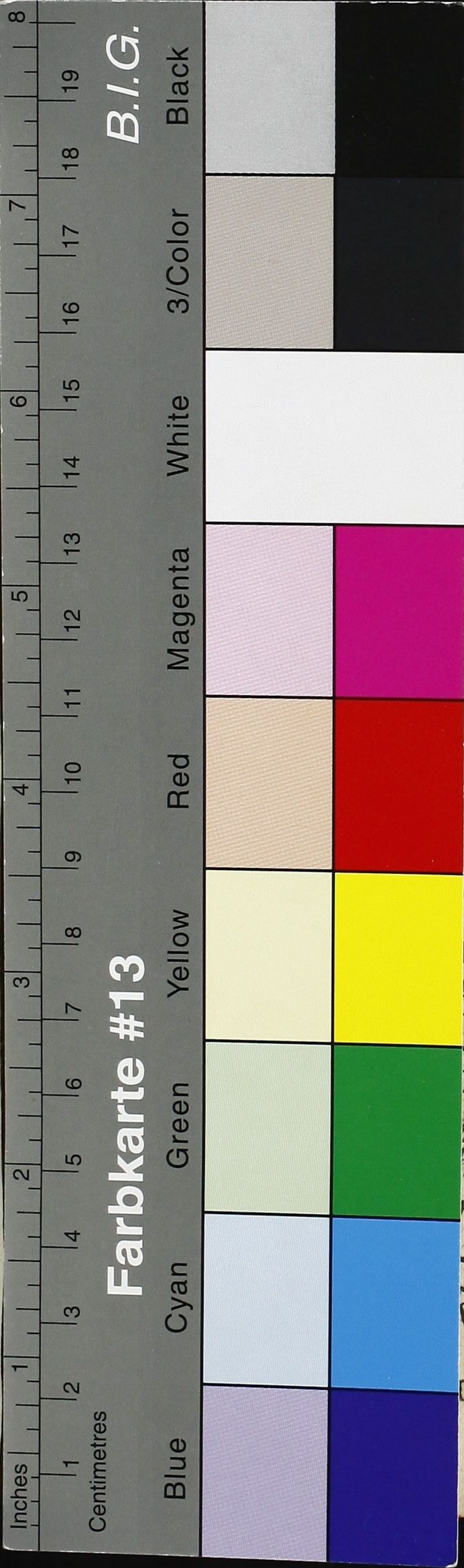
bücher verknüpft

V.D.B.

V.D.B.

...IETAS

licè considerata,
Quam
TE DIVINI NUMINIS
GRATIA,

Et
SS. SENATUS ACADEMIÆ
GIOMONTANÆ,
e Disputationis loco
RO LOCO

essione Medica obtinendo
TRAORDINARIO,
Eruditorum examini
exponet

R Æ S E S
RGIUS *Kastl*

led. Doct. & Prof. P.
RESPONDENTE
D RODOLFO *Herz*

Erfurto - Thyrigeta,
Aprilis Martii M DC LXXXII.
in Auditorio Majori
ris ante 5 pomeridianis.

REGIOMONTI,
ICI REUSNERI, SER. ELECT.
ACAD. TYPOGR. HÆREDUM,

42
33.

43

